

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROSKE

IZ VSEBINE:

AVSTRIJSKE MEJE NA DNEVNEM REDU
SLOVENC V ITALIJI APELIRAJO NA ORGANIZACIJO ZDRUŽENIH NARODOV
PROCES PROTI NACISTIČNIM ZAROTNIKOM
MATERE O OBISKU OTROK V FLRJ
RAZNARODOVANJE SLOVENCEV V KANALSKI DOLINI

LETNIK III.

CELOVEC, V SOBOTO 17. IV. 1948

ŠTEV. 22 (115)

Oborožena vstaja v Kolumbiji

V prestolnici Kolumbije Bogoti je izbruhnila popoldan, dne 9. aprila 1948 oborožena vstaja in so zaradi tega panameriško konferenco, ki zaseda v tem mestu, odložili na nedoločen čas.

Do oborožene vstaje je prišlo po umoru znanega voditelja liberalne stranke Jorga Elisiera Gaetana, ki so ga ubili pristaši vlade konservativne stranke. Ogorčene množice meščanov, ki so jih vodili liberalni prvaki, katerim se je pridružila tudi vojska, so se dvignili zoper vladavino konservativcev. V prvih popoldanskih urah jim je uspelo zavzeti večje število ministrstev in radijsko postajo. Liberalnim silam je uspelo začasnó prevzeti oblast v mestu. Uporniki so naslovili po radiu razglas na narod o prevzemu oblasti, pozivajoč vse napredne elemente v borbo zoper konservativno vlado Marija Ospina Pereza.

Po kasnejših poročilih dopisnikov časopisov iz Bogote je upornikom uspelo na juriš zavzeti poslopje parlamenta, v katerem zaseda panameriška konferenca. Člani in osebje delegacij so še vedno v tretjem nadstropju poslopja pod zaščito vladnih čet. Vladnim četam je kasneje uspelo potisniti upornike iz poslopja parlamenta. Poslopje pa je še vedno obkoljeno po množici upornih meščanov, ki so ponovili več jurišev.

Uporniki so poslali po radijski postaji v Bogoti razglas na prebivalstvo Kolumbije, v katerem sporočajo, da je liberalna stranka prevzela oblast v prestolnici in da je znan liberalni prvak dr. Darija Encanda postavljen za začasnega predsednika republike. Večina oboroženih sil v državi se je priključila upornikom.

Kolumbijska Konfederacija dela je razglasila splošno stavko v vsej državi. Ogorčene množice demonstrirajo pred ameriškim veleposlaništvom. Na poslopje veleposlaništva so vrgli bombo in besni požar v tem delu mesta.

Dne 11. aprila poročajo iz Bogote, da se boji nadaljujejo.

Osrednji in trgovski del kolumbijske prestolnice sta v ruševinah. Zlasti hudi

STALIN:

Mali narodi z velikimi enakopravnimi

Ob priliki ratifikacije sovjetsko-finske pogodbe je imel generalisim Stalin govor, v katerem je poudaril, da želi, da bi bila ta pogodba pričetek medsebojnega razumevanja in da bi odstranila vsa nezaupanja, ki so vladala med SZ in Finsko v preteklih 150 letih.

Generalisim J. V. Stalin je dejal: »Moja želja je bila, da preidemo v naših odnosih v novo dobo, v dobo medsebojnega razumevanja. Ta pogodba mora odstraniti vsa nezaupanja in ustvariti novo podlago za odnose med našimi narodi, biti mora izraz zaupanja in prijateljstva med obema državama.

Ne smemo misliti, da se da nezaupanje med narodi odstraniti z enim mahom. To ne gre tako hitro. Vedno še ostanejo gotovi preostanki, ki pa moramo, da jih odstranimo in s tem ustvarimo osnove medsebojnega prijateljstva, ki naj postane močna tradicija, veliko delati in se odločno boriti.

Obstojajo pogodbe, ki temeljijo na enakopravnosti in tudi pogodbe, ki so brez temeljev enakopravnosti. Sovjet-

boji so bili okrog predsednikove palače, ki jo je branila predsednikova telesna straža z avtomatskim orožjem. Predsedniška palača, v kateri je zasedala panameriška konferenca je porušena.

Vsi dokumenti in arhivi o konferenci so uničeni. Upor se je razširil po vsej Kolumbiji.

Reuter prinaša skupno poročilo tujih

izražen dvom, da bi liberalci sprejeli to ponudbo in prepričanje, da bo moral Perez dokončno odstopiti.

Reuter iz Washingtona pa poroča, da se bo osnoval poseben odbor, ki bo prekontroliral, če tajna služba ZDA ni že v naprej bila informirana o revoluciji v Kolumbiji.

Panameriška konferenca pa bo v Bo-

mokratična ljudska fronta je, da postane Italija element miru in stabilnosti v Evropi in v svetu.

Voditelj KP Italije Togliatti je izjavil preteklo nedeljo na predvolivnem zborovanju v Milanu, da se bo Demokratična ljudska fronta odločno zoperstavila vključitvi Italije v zapadni blok. Togliatti je nadalje ugotovil, da sta ministrski predsednik De Gasperi in zunanji minister Sforza že prevzela obvezo, v slučaju volivne zmage krščansko demokratične stranke, priključiti Italijo zapadnemu bloku.

Zanimanje ZDA za izid italijanskih parlamentarnih volitev se ni pokazalo končno samo z željo, da bi v Italiji imela oporišče, ki bi v slučaju bojevitih konfliktov v Evropi olajšalo uporabo atomske bombe.

Togliatti je izrazil svojo zaskrbljenost glede zunanje političnega zadržanja De Gasperijeve vlade in poudaril, da bodo stali socialisti in komunisti zopet v prvih vrstah, če bo treba braniti svobodo.

Enotna delavska stranka v ČSR

Predsednik soc. demokratske stranke na Češkem Fierlinger je napisal članek, v katerem obravnava sklep predsedstva socialnodemokratske stranke, ki bo svoji konferenci dne 17. in 18. t. m. predložil zbirko združitve s komunistično partijo. V tem članku pravi:

»S pritiskom ameriškega imperializma na vso Evropo se je razvoj dogodkov zelo pospešil. Nasilno vmešavanje v Italijo in podžiganje krvave državljanske vojne v Grčiji, podpiranje krvavega generala Franca v Španiji in poskusi oživitve nemškega šovinizma ne predstavljajo samo del velike borbe, ki jo vodi svetovna reakcija proti socializmu. Najboljše namere in načrte dveh velikih državnikov — Roosevelta in Stalina — so popolnoma poteptali. To zelo nevarno vlogo igrajo vsi lažisocialistični prvaki, ki se navadno skrivajo za gesli humanizma in demokracije in popolnoma zavestno služijo reakciji. Tako pomeni tudi govor Leona Bluma tik pred italijanskimi volitvami zavračanje vsega, za kar se je francoski socializem celo stoletje boril. Ti ukrepi so privedli tudi do februarjskih dogodkov v Češkoslovaški, kjer so sovražniki socializma poskušali izzvati državljansko vojno kakor v Grčiji.«

Opozarjajoč na poskuse imperialistov, da bi napravili iz Berlina, Aten in Madrida izhodiščne točke za nove imperialistične poskuse, da bi strli moč ljudske demokracije v Evropi, ter na podporo, ki jo nudijo češkoslovaškim izdajalskim reakcionarnim agentom v tujini, da bi razbili češkoslovaško narodno enotnost in porušili češkoslovaško državo — piše Fierlinger:

»Naša javnost je pozdravila predlog centralnega sindikalnega sveta o skupni listi ljudske fronte na volitvah. Ta korak vodi do logičnega zaključka: Če bomo šli skupno na volitve, tedaj je nepotrebno odlagati združitve naših dveh delavskih strank. Čim prej bomo napravili ta zadnji korak, tem mirnejši bo naš nadaljnji razvoj, naše delo pa uspešnejše.«

SPORAZUM MED ZSSR IN ŠVICO

Vlada ZSSR in federalni svet Švice sta odobrila pogodbo o blagovnem prometu med ZSSR in Švico in sporazum o vzpostavitvi trgovskega predstavnika ZSSR v Švici, ki sta bila podpisana 14. marca v Moskvi. Oba sporazuma sta veljavna od 1. aprila 1948.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

PROSLAVLJA

40. OBLETNICO SVOJEGA OBSTOJA

Z

velikim pevskim koncertom

24. APRILA 1948 OB 12:30 URI V MESTNEM

GLEDALIŠČU V CELOVCU

VSTOPNICE V PREDPRODAJI DOBITE PRI SPZ IN VSEH PROSV. DRUŽIJAH.

dopisnikov iz Bogote, da je ponudil Mario Ospina Perez upornikom koalicijsko vlado, ki bi jo sestavljalo 6 konservativcev in 6 liberalcev, vendar je v poročilu

goti sprejela samo še antikomunistično resolucijo ter rešila nekaj glavnih vprašanj, rešitev ostalih vprašanj pa je preložila na poznejši čas.

Demokratična ljudska fronta proti vključitvi Italije v zapadni blok

Demokratična ljudska fronta Italije je objavila deklaracijo, v kateri zavzema stališče do vseh zunanje političnih vprašanj. V tej deklaraciji se glasi, da stoji De Gasperijeva vlada v tesni zvezi s histeričnimi reakcionarnimi grupami Amerike in Evrope in da namerava napraviti iz Italije žarišče imperialističnih spletk. Demokratična ljudska fronta pa

zahteva v interesu obnove in zaradi svetovnega miru lojalno sodelovanje z vsemi državami in vsemi narodi, ter stremi za tem, da se goji in pospešuje tradicionalno prijateljstvo med Italijo in Ameriko.

Napram Sovjetski zvezi in deželam vzhodne Evrope bo Demokratična ljudska fronta vodila politiko odgovarjajoče izmenjave, da bo tako pridobila Italiji spet tržišča, brez katerih bi bila Italija izpostavljena stalni krizi. S FLR Jugoslavijo se bo Demokratična ljudska fronta direktno pogajala, da bi s tem dosegla pravično rešitev mejnega vprašanja in na trdni podlagi zgradila prijateljsko in gospodarsko sodelovanje med obema narodoma.

Demokratična ljudska fronta je mnenja, da je najvažnejši predpogoj za ljudskim interesom odgovarjajočo zunanjo politiko, da se odklonijo vse politične ali vojaške zveze, ki bi kršile ali zoževale neodvisnost, avtonomijo in nevtralnost Italije. Zato zahteva Demokratična ljudska fronta, da se vse stranke slovesno obvežejo, da pod nobenim pogojem ne bodo pristale na vključitev Italije v katerokoli zvezo, koalicijo ali blok, ki bi zasledoval vojaške cilje. Cilj zunanje politike, ki jo zastopa De-

sko-finska pogodba pa je bila sklenjena na podlagi popolne enakopravnosti obeh partnerjev. Mnogi ne verujejo, da je pogodba med malim in velikim narodom, ki temelji na enakopravnosti sploh mogoča. Sovjetska zveza pa je prepričana, da so takšne pogodbe mogoče in da naj tudi obstojajo. Sovjetski človek je mnenja, da ima vsak narod, velik ali majhen, svoje posebnosti, ki so samo njemu prirojene in jih drugi narodi nimajo. Ta posebnost pa je doprinos vsakega naroda k skupnemu zakladu svetovne kulture, ki ga s tem obogati. V tem smislu so vsi narodi, mali in veliki, v istem položaju in vsak narod je vsakemu drugemu narodu enakovreden. Zato smo Sovjeti tudi mnenja, da bo Finska, čeprav je mala dežela, stala v tej pogodbi Sovjetski zvezi popolnoma enakopravna nasproti.

Pri velesilah ne najdemo obilo politikov, ki smatrajo male narode za njim enakopravne. Večina teh politikov gleda z zaničevanjem na male narode. Včasih celo niso odporni, da prevzamejo zanje kakšno enostransko »garancijo«.

V splošnem pa ti politiki z malimi narodi ne sklepajo pogodb na podlagi enakopravnosti, ker ne priznavajo male narode njim enakovredne.

Generalisim Stalin je zaključil svoj govor: »Sovjetsko-finska pogodba pomeni izboljšanje odnosov med Sovjetsko zvezo in Finsko republiko.«

Slovinci v Italiji apelirajo na Organizacijo združenih narodov

Glavni odbor Demokratične fronte Slovencev v Italiji je poslal kot predstavnik slovenske narodne manjšine glavnemu tajniku OZN Trigue Lyeu spomenico o položaju slovenske narodne manjšine v Italiji.

V spomenici se poudarja 80 letno zatiranje beneških Slovencev, katerih položaj se niti po drugi svetovni vojni ni izpremenil. Italijanska vlada ima beneške Slovence tudi zdaj za Italijane in ne priznava pravnega obstanka Slovencev v videmski pokrajini ter zapira njihove pripadnike. Italijanska vlada ne priznava beneškim Slovincem pravice do slovenskih šol, a oborožene nacionalistične tolpe, tako imenovani trikoloristi, terorizirajo beneške Slovence. V Goriški pokrajini, Kanalski dolini in Beneški Sloveniji je zdaj enako stanje kakor pod fašističnim gospodstvom. Ko so italijanske oblasti prevzele upravo, so organizirane tolpe italijanskih šovinistov pri belem dnevu ob pasivni asistenci italijanskih varnostnih organov napadle 70 zasebnih stanovanj in lokalov Slovencev ter večinoma pokradle, razmetale in uničile pohištvo.

Italijanske oblasti niso storile ničesar, da bi razveljavile fašistični zakon o italijaniziranju slovenskih priimkov. Prav

tako niso ničesar ukrenile, da bi dobila slovenska prosvetna društva nazaj svojo imovino.

Tudi sedaj pred parlamentarnimi volitvami so Slovenci zastopani. Volilne komisije številnim Slovincem niso priznale pravice italijanskega državljanstva.

Na koncu spomenice zahteva Demokratična fronta Slovencev v Italiji, da se po določbah mirovne pogodbe in italijanske ustave s posebnim zakonom zajamčijo Slovincem nacionalne pravice, kakor pravica do slovenskih srednjih in osnovnih šol, enakopravnost slovenskega jezika pred sodišči in drugimi javnimi uradi, namestitve slovenskih uradnikov v krajih, kjer bivajo Slovenci, svoboden razvoj vseh političnih, gospodarskih in kulturnih organizacij in da se s ustreznimi ukrepi nastopi proti vsem javnim organom ali zasebnikom, ki kakorkoli kršijo z zakonom zajamčene manjšinske pravice.

Demokratična fronta Slovencev v Italiji zahteva, naj stori generalno tajništvo OZN potrebne korake, da bodo izpolnjene upravičene zahteve slovenske narodne manjšine v Italiji v smislu določb mirovne pogodbe in na temelju naravnih pravic, ki jih ima sleherni narod.

Proces proti nacističnim zarotnikom

V Gradcu se je pričel dne 31. marca 1948 proces proti nacistični podtalni organizaciji, ki je v letih 1946/47 skušala v Avstriji ponovno razširiti nacional-socialistično ideologijo. Na zatožni klopi je šestorica nacističnih zarotnikov, ki so bili glavni kolovodje te podtalne organizacije. Vsi obtoženci so bili vidni funkcionarji NSDAP ali bivši Hitlerjevi oficirji, ki so poskušali svojo organizacijo oborožiti in pričeti z zahrbtnimi akcijami. Denar, ki so ga potrebovali za svoje akcije, so si oskrbeli potom črne borze in tihotapstva. Kakor poroča k temu avstrijski tisk, predvideva zakon za vse njihove zločine smrtno kazen.

Na procesu se je odkrilo, da so imeli obtoženci tudi zveze z inozemskimi oficirji in s funkcionarji OeVP in da so hoteli svoje ljudi spraviti v britansko tajno obveščevalno službo.

Iz izjav prič je razvidno, da je ta zarota delovala že v letu 1946 pod imenom »Alpensportverein Edelweiss« in imela stike z nacistično podtalno organizacijo »Edelweiss-Piraten« na Bavarskem.

Obtoženci so v teku procesa poskušali izvoditi sodišče od dejstva, da so bili povezani z vidnimi predstavniki OeVP in SPOe. Eden od obtožencev je s

tem v zvezi trdil, da je bil v jeseni 1946 povabljen na razgovor s komunističnimi funkcionarji, kjer bi bil navzoč tudi komunistični narodni poslanec Ernst Fischer. Ta poizkus se je izjalovil, ko je pri razpravi dne 14. aprila t. l. prebralo sodišče telegram Walterja Zoufala iz Dunaja, v katerem imenovani prosi, da ga sodišče zasliši kot prič v tem procesu, ker so izjave obtožencev o razgovoru med bivšimi voditelji »Hitler-Jugend« in komunističnimi poslanci neresnične.

Očividno so hoteli zarotniki odtegniti sodišče in javnost od dejstva da so imeli stike s predstavniki vladnih strank in da bi imena istih ne prišla na dan.

VRNITEV PREMOŽENJA HEIMWEHROVCU STARHEMBERGU

Knez Starhemberg, ki je bil do leta 1938 vodja avstrijskih Heimvehrovskih fašistov v Avstriji in ki živi sedaj v Argentini, zahteva že dalj časa od avstrijske vlade povrnitev svojega imetja, ki je skupne vrednosti 10 milijonov predvojnih šilingov.

Za časa Dollfusovega režima je bil sprejet v avstrijsko vlado, kjer je ostal do 13. marca 1938.

Za časa prve avstrijske republike je

gojil krvno sovraštvo do delavstva in delavskega gibanja. Razne akcije proti avstrijskemu delavstvu, kakor 12. februarja 1934, grede na njegov račun.

Dne 8. aprila 1948 je sporočila deželna finančna direkcija v Linzu, da je dobila od zveznega ministrstva za zavarovanje premoženja nalogo, da mora pričeti z reševanjem zahtev kneza Starhemberga po vrnitvi njegovega premoženja. Kakor pa je razvidno iz izjave Zgornje avstrijske deželne vlade, je deželna finančna direkcija v Linzu že v novembru 1947 vrnila Starhembergu eno hišo z zemljišči v Linzu in jo dala v upravo njegovemu tukajšnjemu zastopniku, bivšemu Heimwehrovu dr. Draxlerju.

»Oesterreichische Volksstimme« piše k temu, da je Starhemberg leta 1939, ko je živel v Švici, imel stalne zveze z Göringom in Himmlerjem, ki sta tudi privolila, da so se mu stalno pošiljale

zaželjene vsote denarja iz njegovega imetja v devizah. To je razvidno iz aktov, ki jih ima v varstvu avstrijsko notranje ministrstvo. Iz istih aktov je tudi razvidno, da je bil Starhemberg v tesnih stikih z Mussolinijem, prav tako pa tudi verno služil Hitlerju.

Značilno pa je, da ne tisk OeVP in ne tisk SPOe ne izgubita niti besedice, ki bi prikazala vsaj malenkosten protest proti takšnim manipulacijam na račun stotisočih oškodovanih za časa fašizma.

Deželna konferenca žena KPOe v Linzu je te dni javno protestirala proti vrnitvi imetja Starhembergu ter zahtevala, da se njegovih 13 gradov spreminijo v okrevališča otrok in bolnih.

Kakor poroča sedaj avstrijski tisk, so bila knezu Starhembergu že s 1. januarjem 1948 vrnjena vsa njegova posestva

Avstrijske meje na dnevnem redu

V Londonu so pričeli pooblaščenec zunanjih ministrov razpravljati o vprašanju avstrijskih meja.

Sovjetski zastopnik Koktomov je predlagal, da bi na tem zasedanju zaslišali tudi jugoslovansko delegacijo. Ker je britanski zastopnik zavzel k temu odklonilno stališče, je poudaril Koktomov, da Jugoslaviji kot zavezniški državi nikakor ne morejo odreči pravice, da do vprašani, ki se je neposredno tičejo, zavzame svoje stališče.

Dne 14. aprila t. l. je predložil Koktomov pooblaščenec povabilo jugoslovanski vladi, v katerem se glasi, da bi Jugoslavija zavzela svoje stališče do teritorialnih in repatriacijskih zahtev do Avstrije, vendar sta britanska in ameriška delegacija ta predlog odklonile. Ameriški delegat Reber je nato predložil osnutek pisma, v katerem se pozove jugoslovansko vlado, da predloži svoje zahteve v obliki pisane spomenice. Koktomov je predlagal dopolnitev tega pisma v toliko, da bi jugoslovanska vlada sporočila pooblaščenec datum, kdaj ho-

če biti njena delegacija zaslišana. S tem predlogom se je strinjal tudi francoski zastopnik.

Ameriški zastopnik Reber je nato dejal, da bi člen državne pogodbe o avstrijskih mejah sprejel, ako bi Jugoslavija svoje teritorialne zahteve spreminila in prinesla sprejemljive predloge o korekturah meja, kar pa je Koktomov odklonil in obstal na tem, da se zasliši najprej jugoslovansko delegacijo.

Pooblaščenec so se nato zedinili v toliko, da se Jugoslavija povabi in v obliki memoranduma predloži svoje teritorialne zahteve do Avstrije.

NAPAD NA ZBOROVANJE LJUDSKE FRONTE

Pred kratkim je bilo v Trzinu zborovanje Ljudske fronte, na katerem je govoril komunistični poslanec Roveda. Člani demokršćanske stranke ter drugih neofašističnih strank in istrski begunci so napadli udeležence zborovanja, vendar jim ni uspelo razbiti zborovanja. Po zborovanju je policija prepovedala poslanca Dovedi govoriti v tržaški ladje delnici.

RAZNARODOVANJE SLOVENCEV V KANALSKI DOLINI

V Kanalski dolini dosega raznarodovanje Slovencev s strani italijanskih oblasti čimdalje večji obseg. Skoraj vsak dan prihajajo v Rajbel, kjer živi večina Slovencev, novi Italijani iz južne in srednje Italije, ki pod geslom »Ven s Ščavi« terorizirajo in napadajo slovenske rudarje in delavce, da bi jih s tem prisilili k izselitvi. Slovenci v Rajblu še nimajo svojih slovenskih šol in so slovenski otroci prisiljeni obiskovati italijanske šole. Kljub dogovoru med Italijo in Jugoslavijo italijanske oblasti v Kanalski dolini še do danes niso dale Slovincem dvolastniških dovoljenj za prehod meje.

Slično piše tudi mati iz Dobrle vasi, ki je obiskala svoja sinova v Radovljici:

»Nova Jugoslavija posveča našim otrokom pri šolanju največjo skrb. Veselih obrazov so nas sprejeli na kolodvoru. Postali so v zadnjih letih drugačni, duševno in telesno močnejši. Zato se Plišovnikovi materi tudi nikakor ni čuditi, da ni takoj spoznala svojega sina in je, ko jo je na koldvoru objel, začudeno spraševala: »Al' si dr' ta pravi?«

Strmele smo, ko smo gledale, kako nova Jugoslavija obnavlja. Tu se gradi nova tovarna, tam bolnišnica, tam zopet nova cesta ali prog a in to s takim navdušenjem, da ni mogoče popisati. Vsak posameznik dela v Jugoslaviji z veseljem, ker ve, da dela zase. Neki profesor nam je pravil, da Amerika noče vrniti Jugoslaviji zlata. »Pa naj ga ima,« je nadaljeval, »šlo bo tudi brez zlata. Najboljše zlato pa so naše roke, roke našega delovnega ljudstva, katere bodo jugoslovanske narode privedle do blagostanja in jim zasigurale srečno bodočnost.« Tako je govoril profesor in tako govori sleherni delavec, sleherni kmet in sleherni inteligent, tako govori sleherni državljan, ker vsi ljubijo svojo domovino, ki jih je rešila suženjstva in tlačanstva ter jim zasigurala njihove življenske pogoje.

Matere o obisku otrok v FLRJ

Starši, katerih otroci se šolajo v svobodni domovini, so potovali pretekli mesec v Jugoslavijo na obisk svojih otrok. Slovenska mati iz Železne Kaple piše o tem obisku:

Kar smo občutili, ko smo se pripeljali iz Podrožnice skozi predor na svobodna tla, ve le tisti, ki je to sam doživel. Spoznali smo, kaj je resnična svoboda, spoznali pa tudi, kako lepa je naša svobodna domovina in kako se tam trudijo, da bi rane, ki jih je Jugoslaviji zadal okupator, čimprej zacelili.

Za naš prihod je bilo vse pripravljeno. Dobili smo potne liste in se takoj odpeljali naprej v Ljubljano, kjer so nam ljubljanske žene pripravile prijazen sprejem. Pripravile so za nas najboljše prenočišča in tudi dobro večerjo. Drugi dan pa smo se podali vsak na svojo stran, ker vsi smo komaj čakali svidenja s svojimi otroki. Ena skupina nas je šla v Kranj, kjer so nas čakali naši otroci že na kolodvoru. Pristržno je bilo svidenje in marsikatera oči so bile rone, saj je minulo že več kot dve leti, odkar smo se zadnjikrat videli. Sprejete so nas tudi žene iz Kranja ter poskrbele, da bi bilo naše bivanje tam čim prijetnejše. Zadovoljni smo bili, saj smo

bili pri svojih ljubljenih otrokih, s katerimi smo se veselo pogovarjali. Pripovedovanja in izpraševanja kar ni hotelo biti konec, vsakega je pač zanimalo, kako se je drugemu godilo. Polni veselja in hvaležnosti do svojih gostiteljev so nam otroci pripovedovali, kaj vse jim nudi nova Jugoslavija in kako dobro so preskrbljeni. To pa smo tudi sami ugotovili, ker tovarišice iz vrst AFŽ so bratsko skrbele za nas in se potrudile, da nam izpolnijo vse naše želje.

Ob obisku naših otrok smo imeli pri-liko spoznati tudi novo Jugoslavijo, o kateri širijo na Koroškem tako neresnične vesti. Življenje je tam povsem drugo, kakor pri nas v Avstriji. Tam vlada resnična svoboda, ljudstvo je zadovoljno in ima zasigurane življenske pogoje.

Opazovala sem skupino otrok, ki so bili na poti v šolo. Vsi so bili dobro oblečeni in mi nasmejanih obrazov pravil o svoji svobodni domovini.

Pa imajo tudi zasigurano bodočnost in dane vse pogoje za uspešen razvoj in napredovanje. Kaj takega pa zmore samo država z ljudsko oblastjo, kjer ni več izkoriščanja in kjer so bili izločeni narodni škodljivci iz odločilnih mest.

Drobne novice

Nov jugoslovanski prekomorski parnik. V soboto je prispel v reško pristanišče nov jugoslovanski prekomorski parnik »Bosna«, ki ima 12.253 ton. Mnogi Rečanov je priredila ladji in njeni posadki slovesen sprejem. V imenu vlade LR Bosne in Hercegovine je bil pri sprejemu navzoč minister Vaso Butozan.

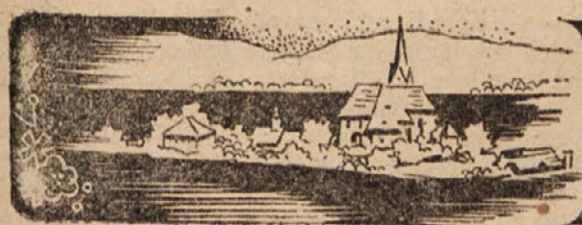
Cesta Golobrd — Breg izročena prometu. Dne 30. marca je bila izročena prometu nova poldrug kilometer dolga cesta Golobrd — Breg v zapadnih Brdih. Krivična razmejitev v Brdih jim je presekala ceste, polja, vinograde in travnike, ponekod loči tudi gospodarska poslopja od hiš. Vaščani so si pričeli sami utirati pot, da bi se povezali — s svojim središčem — Novo Gorico in ostalimi brdiškimi predeli. S prostovoljnimi delom so izvršili ves izkop in druga zemeljska dela. Tlakovanje in druga tehnična dela na novi cesti pa so izvršili delavci okrajne uprave za vzdrževanje cest.

Ob nedeljah so prihitali na pomoč tudi prostovoljni delavci, kmetje in mladina iz okoliških vasi. Neke nedelje pa je dospela na to gradilišče tudi mladinska brigada iz Nove Gorice, da pomaga prebivalec na skrajne slovenske vasice na našem zapadu.

V Jugoslaviji bodo letos zgradili okrog 4000 združnih domov, za katere izdetajejo načrte najboljši jugoslovanski arhitekti. 100 različnih načrtov je že zgotovljenih in si bo vsaka vas lahko izbrala odgovarjajoči načrt.

Med Račo in Bijeljino v Bosni bo ljudstvo samo zgradilo 18 km dolgo normalnotirno železnico. Delati so začeli letos 15. marca. Proga bo gotova do 18. avgusta.

V Makedoniji so lani zgradili 84 šol z 200 učilnicami za 8000 učencev. Po osvoboditvi je bilo v Makedoniji obnovljeno in zgrajeno 154 osnovnih šol. Letos bodo dogotovili nad 100 poslopij, ki so jih začeli graditi lani.

Po naši zemlji

45. obletnica SPD „Matjaž“ v Globasnici

Šoštarjeva dvorana je bila pretleko nedeljo, dne 11. aprila t. l. napolnjena do zadnjega kotička. Od blizu in daleč so prišli gledalci, da skupno z globaškimi prosvetaši prisostvujejo svečanosti 45. obletnice slovenskega prosvetnega društva »Matjaž«. Z veliko vnemo in požrtvovalnostjo so se globaški prosvetaši pripravljali na to proslavo. Pripraviti je bilo treba kulturni program ter urediti društveni oder, ki so ga nacisti popolnoma uničili. Zato so morali naši mladinci žrtvovati svoje proste ure, ki so na kmetih, kakor znano; največkrat ponoči. Temu delu so naši mladinci posvetili vso svojo skrb, tako da je bil društveni oder za 45. letnico obstoja društva res dobro urejen.

Kdor pozna zgodovino našega društva, ve, da pot, ki jo je v 45. letih svojega delovanja prehodilo, ni bila lahka. Od vsega početka je bilo izpostavljeno raznarodovalni politiki avstrijskih oblasti ter napadom narodnih nestrpncev. Č. g. Hojnik je kot takratni globaški kaplan dal iniciativo za ustanovitev izobraževalnega društva, ki bi združevalo slovensko prebivalstvo v močno skupnost ter čuvalo ljubljeno slovensko besedo. Prirejali so igre in pevske prireditve, povsod pa se je izkazal prvi predsednik društva kaplan Hojnik kot požrtvovalen prosvetaš in izvrsten režiser. Bil pa je tudi odločen Slovenec, zaradi česar so ga narodni odpadniki hudo sovražili.

Parkrat so ga pričakovali, ko se je vračal z vaje na svoj dom in ga dejansko napadli. Danes ne živi več, vzela ga je pretekla vojna.

Najhujša doba pa je nastopila za društvo po letu 1920. Nacionalna mrznja je prihajala vedno bolj in bolj do izraza in pritisk germanizacije se je povečal. Prvo prireditev po plebiscitu, ki so jo globašani nameravali prirediti leta 1921, je zloglasni domači »Heimwehrovec« s šestimi orožniki preprečil. Kljub temu in kljub še nadaljnjemu zatiranju se naši požrtvovalni prosvetaši niso dali ustraševati, organizirali so nove prireditve in prosvetne sestanke in se dosledno borili proti vsem narodnim zatiralcem.

Toda tudi po nacistični okupaciji Avstrije ni zastalo naše delo. Slovenski dan leta 1938 je bil velika manifestacija našega ljudstva, njegove narodne zavesti in zvestobe.

Hitlerjeva strahovlada je zadala tudi nam hude udarce. Po zaporih, tabo-

riših in KZ-tih so se znašli naši prosvetaši, drugi so zopet bili prisiljeni v Hitlerjevo vojsko. Če so povzročitelji vsega tega našega gorja mislili, da nas bodo s tem uničili, so se zmotili. Nismo propadli, naši prosvetaši so se vrnili še bolj odločni in se po zmagi nad fašizmom s še večjim navdušenjem oprijeli prosvetnega dela.

Ob tej priložnosti se moramo spomniti Turnarjevega Volbeja, ki je v borbi proti fašizmu dal svoje življenje za svobodo našega naroda in Jagrovih sinov Naceta in Lojzeta, požrtvovalnih prosvetašev, ki jih je tudi vzela zadnja vojna. Njihovo požrtvovalno delo nam bo vedno v dragem spominu.

Vsega tega se spominjamo ob 45. letnici našega prosvetnega društva in obljublamo, da bomo po zgledu naših prednikov nadaljevali borbo za naše najosnovnejše pravice.

Na proslavi je govoril predsednik Slovenske prosvetne zveze tov. dr. Franci Zwitter. Govoril je o naši prosveti ter o naših svečanostih, ki so predvsem kulturnega značaja. Spomnil se je naših velikih kulturnikov, kakor Prešerna, Levstika in drugih ter omenil še posebno naše koroške ljudske pesnike, kakor Lesičjaka v Globasnici, ki je živel v letih 1833 do 1909 in nam zapustil obilo lepih narodnih pesmi. Ob koncu svojega govora pa je poudaril, da je v času, ko se narod bori za najosnovnejše člo-

BILČOVŠ

Težak je danes položaj našega kmeta. Draginja, ki se iz dneva v dan bolj grozeče in bolj bohotno zajeda v splošno gospodarstvo, najbolj občuti kmet. Kmečki proizvodi v razmerju s potrebščinami, ki jih potrebuje kmet, nimajo odgovarjajoče cene. Zadnji čas je, da se prilagodijo cene industrijskih izdelkov cenam kmečkih proizvodov. Od kmeta zahtevajo da naj oddaja svoje pridelke po cenah, katere mu diktirajo brez ozira na to, ali je s temi cenami plačan njegov trud ali ne. Naši kmetje stojijo pred velikim vprašanjem: Kaj bo, če bo šlo tako naprej? Čuti se veliko pomanjkanje denarja in marsikje se že začnjanjo kmetije zadolževati. Spet se bližamo časom, ko bo kmet garal in se v potu svojega obraza trudil, da bo mogel plačevati obresti in davke. Spet bo postal kmet, kot nekaj, suženj kapitala. Bog

veške pravice, prosvetno delo še prav posebno velikega pomena. Pozival je na še nadaljnje vztrajno delo v naši prosveti ter brez ozira na številna nasprotovanja od strani oblasti in razne provokacije šovinističnih elementov hoditi naprej po poti — izobrazbe k napredku in lepši bodočnosti.

Predsednik društva tov. Pikalo je nato prečital imena tovarišev, ki jih je občini zbor imenoval za častne člane društva. Med njimi je tudi pet še živih ustanoviteljev, kakor Podevov in Cirgojev oče, Košutnik Tomaž, Uranšek Franc in Rozalija. Vsem se je tov. Pikalo zahvalil za požrtvovalno delo ter obljubil, da bodo mladi nadaljevali njihovo borbo do končne zmage.

Sledila je igra »Dom«, ki opisuje ljubezen našega človeka do doma in zemlje. Igralci so položili v igro ves trud. Najbolj je gledalce v svoji vlogi pritegnil Tine. Upamo, da nas bodo naši igralci prav kmalu spet razveselili z novo igro in da bo naše prosvetno društvo v prihodnjih 45 letih želo še večje uspehe, kakor do sedaj, predvsem pa, da bo naša beseda in pesem zadonela prav kmalu pod svobodnim soncem.

Za nas vse pa velja, kakor pravi Simon Gregorčič v svoji »Velikonočnici«, ki nam jo je krasno recitirala Lesjakova Pepca:

Mi, bratje, pa z delom pripravljamo
zdej
to silno slovansko mogočnost
in z duhom preroškim nazdravljamo
zdej
na slavno slovansko bodočnost!

nas obvaruj, da bi nam odpovedala še letina, kot v zadnjih dveh letih, potem je propast neizogibna. Že sedaj gre našemu kmetu žito in krma h koncu, da niti že itak skrčenega števila živine ne more zadostno krmiti. Zaradi tega je živina precej shušala, a kljub temu so našim kmetom predpisali oddajo živine. Pred nekaj dnevi nas je ponovno obiskal celovski okrajni glavar in bil je tokrat neizprosen. Tekom enega tedna je moral naša občina oddati preko 20 glav živine. Oddati smo morali vprežne vole, brje krave, mlade telice ali junce, kar je pač kdo imel, ker baje rabi jo to živino na Dunaju. S tem smo utrpeli veliko škodo, ker v vigradi ni pitane živine in za kosti ter kožo se pa malo plača. Kdo naj kmetu poplača trud, ki ga je imel za rejo in gnojenje svoje živine? Hlevi se praznijo in če je hlev prazen, bo polagoma prazna tudi njiva.

ker se pri nas nihče ne boji bankrota, krize ali nezaposlenosti.

Z vojno groze in se je hkrati boje. Mi se drugih ne bojimo, težko pa je tudi zastrašiti nas. V vojno ne verujemo, ker verujemo v vest narodov, v človeka, v napredek. Mi vemo, da gledajo milijoni Američanov s studom na ameriške časopise, polne obrekovanja in sovražnih besed. Mi vemo, da Evropa ni gospod Bidault in tudi ne gospod De Gasperi.

Ameriški tolovaji nam lahko zavidajo tudi zato, ker nismo sami, ker so z nami vsi narodi sveta. Kdo pa je z oderuhi, z ljubitelji človeškega mesa, z ljudmi atomske miselnosti? Samo zakrknjeni pisuni in zakrknjeni morilci.

Socializem je v Rusiji zmagal. To, kar se je zgodilo pred sto leti v zavesti prvih komunistov, je postala zvezda vodnica velikega naroda. Sovjetsko ljudstvo ni ubranilo samo najboljših tradicij evropske kulture pred fašistično podivjanostjo. Sovjetsko ljudstvo je vrnilo evropskim narodom vero v napredek, pravičnost in bratstvo. Leta 1848 je vihrala rdeča zastava nad peščico pariških proletarcev, zdaj vihra nad najmočnejšo državo sveta. Danes gleda Evropa z upanjem na nas: mi branimo njeno preteklost in njeno bodočnost.

(Koniec)

Kako se naj potem preživljamo, ko ne bo več pridelka?

Pa je prišel k nam 11. aprila 1948 tudi naslednik Gauleiterja Rainerja, nekdanji deželni glavar Piesch. Govoril je na zborovanju, ki ga je sklicala SPOe. Kritiziral je način gospodarstva v sosednjih državah, kjer vlada ljudska demokracija in rekel, da so komunisti krivi, da je položaj v teh državah tako »slab« itd. V svojem govoru je začel tudi naštevati težave, v katerih se nahaja danes avstrijski kmet. Tedaj pa se oglasi eden od poslušalcev in ga vpraša: »Ali so pri nas tudi komunisti krivi, da je stanje tako slabo?« Odgovor na to vprašanje je ostal g. Piesch dolžan. Najbrž je uvidel, da je treba najprej pometati pred svojim pragom in potem šele pred vratmi drugih.

ST. LIPŠ PRI ŽENEKU

V ponedeljek, dne 5. aprila 1948 smo obhajali poroko Urhovega Jožkota v Rutah z Srienčevo Marto. Poročil ju je nevestin stric, č. g. Kristo Srijenc, župnik v št. Lipšu. Po poroki so se zbrali številni gostje, zaradi »šranganja« deklet z nekoliko zamudo, na ženinem domu k veseli svatbi, kjer jih je iznenadila Jegartova Adela s svojo kuhinjsko umetnostjo.

Ženin in njegov brat sta bila v partizanih. Brat je kmalu dal življenje za svobodo našega naroda v boju proti nacizmu, mati in sestra pa sta občutili grozoto nemških taborišč.

Mlademu paru želimo vso srečo in obilo živahnih otrok, da jima nikdar ne bo samotno. Mohor

NAPAD NA SLOVENSKEGA MLADINCA

Tovariš Erih Pečnik iz Bele je v nedeljo, dne 11. aprila 1948 okrog 10 ure zvečer šel proti Železni Kapli. Ko je prišel mimo Podobnika, so ga brez vsakega vzroka napadli štirje pobalini, ki so ga tam čakali. Žal v temi napadalec ni mogel spoznati.

KAJ ŠE DOBIMO

Pripomba k prednaročilu rozin in suhih češpljev.

Na četrti strani našega lista objavljen prednaročilo rozin in suhih češpljev se, kakor sporoča deželni prehrambeni urad, spremeni v toliko, da se mora tam pravilno glisiti,

»23 K« in ne »23 Klk«.

Za prednaročilo 340 gramov rozin so torej veljavni samo odrezki 23 E, 23 Jgd, in 23 K.

Kakor poroča ministrstvo za prehrano, dobijo za 1. maj, razen bodočih in doječih mater, vsi ki sprejemajo dodatne živilske nakaznice 1/4 litra ruma.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAZVANJA:

V soboto, dne 17. aprila 1948 ob 19. uri priredi SPD »Zvezda« v Narodnem domu v Hodišah igro »Z lastovkami«.

SPD »Zvezda« gostuje v nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14.30 uri v Društvenem domu v št. Jakobu v Rožu z igro »Z lastovkami«.

SPD »Bilka« v Bilčovsu priredi v nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14.30 uri pri Odraju v Bilčovsu igro »Naša kri«.

Št. Janžko SPD »Svoboda« gostuje v nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati z igro »Prisega o polnočci«.

SPD »Eдинost« v Skočičah gostuje v nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14.30 uri v Zahomeu pri Hrepcu z igro »Reveček Andrejček«.

V nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14.30 uri gostuje SPD »Dobrač« iz Brnca v Pliberku v telovadnici z igro »Zlatorog«.

V Dobrli vesi gostuje v nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14.30 uri v Narodnem domu SPD »Kajuh« iz št. Petra na Vašinjah z igro »Glavni dobitek«.

Igralci iz Loge vesi gostujejo v nedeljo, dne 18. aprila 1948 ob 14. uri v št. lovec.

ILIJA EHRENBURG:

1848 - in sto let pozneje

Na tisoče knjig lahko napišejo in dokazujejo, da so zmagali njihovo zakašnelo izkrcanje, njihova tehnika, njihove mesne konzerve, njihovi senatorji in njihovi dolarji. Mi predobro vemo, kdo je zmagal.

V slehernem človeku, pa čeprav je že sivolas, je nekaj otročjega. Mi smo hoteli, naj bi se po zmagi nenadoma vse spremenilo, kakor v pravljici. Življenje pa ni nobena pravljica. Desetega maja smo videli razvaline naših mest, razdejane ulice, ponošene obleke, gube na obrazih naših dragih. Naše ljudstvo pa je veliko zato, ker ni zapadlo zmedu, ker ni začelo tarnati, marveč je krepko prišlo za delo. Čakala nas je še ena preizkušnja, suša v letu šestinštridesetem, jasno nebo, ki je stiskalo srce. Dela pa nismo opustili. Leto je bilo hudo, toda v tistem letu smo ustvarili toliko izrednega, da se je končalo dobro. Zadostuje, če se spomnimo tu dejanja Leningrada, ki je pokazal po čudežu obrambe čudež obnove. Bel kruh na mizi, čaj s sladkorjem, novi čevlji — vse to je bilo plača-

no z napornim delom; in ponosni smo lahko, da nam je zdaj odleglo: to smo zaslužili. Nihče nam ni pomagal, hoteli so nas ovirati pri delu z grožnjami, obrekovanjem in sovražnim razpoloženjem. Rešili smo se sami, kakor smo se rešili tudi med vojno. Imamo plan, Stalinov plan, plan ljudstva, ki ni pisan po tujem diktatu. Nikomur nismo predali svoje duše, nikomur obljubili oporišč, koneesij in klečeplaztva. Anglosasi imajo radi izrek »Moja hiša — moja trdnjava«. Naj tudi vedo, da je naša, sovjetska hiša — naša trdnjava, ki je ne more nihče zavzeti.

Zavidajo nam lahko ne samo, ker smo preprečili morebitno inflacijo, medtem ko se duše dežele, kjer vlada kapital, pod težko odejo razvrednotenega papirnatega denarja. Zavidajo nam lahko tudi zato, ker smo mi, ki smo zaradi vojne največ trpeli, prej kakor vsi drugi odpravili sistem živilskih nakaznic; in ne samo zato, temveč tudi, ker smo dežela, v kateri zdaj cene ne naraščajo, marveč padajo. Zavidajo nam lahko tudi zato,

Nekaj o krmski pesi

Z vsestranskim razvojem mlekarstva se je naše kmetijstvo oprijelo v povečani meri pridelovanja pese. Pesa pač »žene« na mleko. (Seveda je vsak praktični gospodar preizkusil, da je potrebno ob pokladanju pese živini nekoliko izboljšati suho krmo, da krave preveč ne shušajo. V novjšem času peso nadomešča ansilirana (okisana) krma, ki ne »žene« samo na mleko, temveč dovaja telesu ob primerni sestavi silaža tudi potrebne redilne snovi. Kljub temu pa je pesa v gotovih primerih in predelih tudi za krave nenadomestljiva in za rejo svinj neobhodno potrebna.

Pesa nam da izmed vseh okopavin največ redilnih snovi. Zato pa stavi pesa tudi na obdelovanje zemlje in gnojenje znatno večjo zahtevo.

Mnogi si obetajo obilnega pridelka predvsem od »prave« vrste pese. Tu bi poudaril, da za pridelek suhe snovi pri pesi ni tako važno, ali se odločimo za debele »mesovne« krmske vrste ali za redilnejše, a drobnejše vrste. S sladkorno peso pridelamo na 1 ha sicer znatno manj kg korenstva, zato pa skoraj nič manj suhe in redilne snovi, kakor z debelo krmsko peso. Pri sladkorni in polsladkorni pesi bi bilo za upoštevati še znatno večji pridelek na pesnem listju, ki ga naši kmeti še vse premalo cenijo in ki vsebuje še enkrat toliko beljakovine kot korenine. Proti suhemu podnebu in suhim vremenskim prilikam so vodene debele pesne vrste, na primer ekendorfska, manj občutljive. V splošnem je boljše, ako sejemo peso naravnost na njivo. Sejana pesa daje lepše pridelke. Presajanje je v gotovih primerih iz gospodarskih razlogov upravičeno. Zaradi obdelovanja z okopalniki in stroji naj bi bile vrste po 50 cm narazen. V vrsti pa naj bi stale rastline 20 cm vsaksebi.

Za peso moramo zemljo po možnosti že v jeseni obdelati ter globoko zrahljati.

Obilno gnojenje se pri malokateri rastlini tako izplača, kot pri pesi. Ni nam vseeno, če pridelamo na 1 ha 200 ali 800 met. stotov pese. V vlažnejših legah damo hlevski gnoj spomladi ter zaorjemo z njim tudi superfosfat (ali kako drugo fosforno gnojilo) in kalijevo sol. V suhih legah pa je bolje gnojiti že v jeseni ter tudi umetna gnojila dati že v jeseni.

Pesa, predvsem na težki zemlji, ljubi apno, zato ji zabranamo po možnosti par tednov pred setvijo 1000 kg živega ali 2000 kg mešanega apna na 1 ha.

Poleg običajne množine hlevskega gnojila (n. pr. 300 met. stot.) bi dali še na 1 ha: 300 kg kalijeve soli, 300 kg kakega fosfatnega gnojila in 300 kg dušičnega gnojila (salpeter). Salpeter zabranamo v eni tretjini količine pred setvijo, ostalo množino kot naglavno gnojilo pa v enem ali dveh odmerkih pred in po razredčenju zakopljemo. Lahko pa damo tudi ves salpeter kot naglavno gnojilo ter ga spravimo pri okopavanju v enem ali dveh odmerkih v zemljo.

Okopavanje oz. rahljanje zemlje je za peso pol gnojenja. Ker je ročno okopavanje drago in na večjih površinah skoraj neizvedljivo, skušamo to izvesti na drug način.

Površino zemlje ohranimo najlažje rahlo in oviramo razvoj plevela, še predno mlada pesa požene iz zemlje, na ta način, da še pred »vzhajanjem« enkrat ali dvakrat branamo in sicer z branami z navpičnimi, topimi zobmi. Še boljše je, ako uporabljamo žičnate brane. Čim začnejo mlade rastline poganjati ter vse dotlej, dokler ne dosežejo višine najmanj 4 cm, z brananjem prenehamo. S

Prednost lucerne v izrabi zemlje

Po pravici označujejo izkušeni gospodarji lucerno kraljico krmskih rastlin, vsaj ne poznamo zelenega krmila, ki bi nam dalo po množini in kakovosti toliko krme in toliko redilnih snovi, kot ravno lucerna. Dočim pridelamo suhe, črne detelje na 1 ha v najboljšem primeru 70 met. stotov, dosega pridelek suhe lucerne v posebnih primerih tudi 120 met. stotov. Seno iz srednjedobrih travnikov vsebuje 4%, suha detelja, pokošena v polnem cvetenju 5 — 8%, suha lucerna, pokošena v polnem cvetenju pa 6 — 9,5% prebavljivih beljakovin, torej one snovi, ki je najodločilnejša pri tvorbi mleka in mesa. Dodatek 1 kg suhe lucerne zmora dvigniti mlečnost do 2 litrov ter je vrednotiti suho lucerno pri pitanju svinj s krompirjem tako kot ječmen in oves. Koliko več bi zalegel pri pitanju dodatek drobno zrezane lucerne, kot kake manjvredne plevel! In splošno znano je, da si s krmljenjem konj z lucerno prihranimo mnogo ovsa. Tudi je znano, da pri pokladanju zelene krme svinjam zaleže 8 kg sveže lucerne toliko kot 1 kg ječmenovega zrnja. Ako bi dali kravi sveže lucerne do nasičenja, bi nam morala dati ta 31 litrov mleka dnevno (seveda le v primeru, da bi

tem pozneje seveda zopet lahko nadaljujemo do razredčevanja pese v vrstah in sicer z branami, ki imajo bolj na široko postavljene in ostre zobe.

Ako brananje pravilno uspe, si prihranimo lahko prvo kop.

Čim so dosegle rastlinice dva, tri liste, s širokimi motikami peso tako razredčimo, da ostanejo v vrstah v razdalji od 20 do 25 cm le posamezni šopki 3 do 5 rastlinic, katere kmalu do ene z roko izruvamo.

Približno 4 tedne po tem razredčevanju naj bi sledila prva in edina ročna kop, pri kateri bi odstranili še preostale dvojne rastline.

Po razredčevanju še v raznih časovnih razdaljah okopavamo z okopalkami ter končno osipamo. Osipanje ima to prednost, da glave manj ozelenijo in da se zemlja še enkrat zrahlja.

V splošnem se ne priporoča preveč obiranja listov, ako hočemo doseči debelo peso.

Dočim pri krompirju vedno poudarjamo, da mora priti gomolje čimbolj snažno v klet, je pri pesi izkušnja pokazala, da je za njeno trpežnost bolje, ako je ne snažimo preveč.

Kočuški.

Zaradi vseh navedenih vrlin poudarjajo napredni češki gospodarji, da se jim izplača sejati lucerno tudi v onih talno in podnebno tako neugodnih razmerah, v katerih uspeva le dve leti. Oni pač vzamejo v račun tudi izredno izboljšanje zemlje po lucerni, ker tako zelo obogati zemljo na dušiku in jo zrahlja tudi v spodnjih plasteh. Njene korenine segajo do 5 m globoko.

Velika prednost lucerne v izrabi zemlje pa obstoja tudi v tem, da lucerno sejemo z uspehom še v tako suhih legah in zemljinah, v katerih bi nam črna detelja gotovo odpovedala, dočim nam ta ob dveh košnjah ostane samo eno leto ali dve, nam lucerna ob 3 do 4 košnji vzdrži v povoljnih prilikah tudi do 12 let. Kako doseči to, pa v prihodnjem članku!

Kočuški

KAJ ŠE DOBIMO

Prednaročilo rozin in suhih češpljev. V 40. dodelitveni periodi dobijo normalni potrošniki in tisti, ki so v skupni prehrani (Gemeinschaftsverpflegung) v starosti čez 6 let 340 gramov rozin, otroci do 6 let pa dobijo 450 gramov češpljev. Potrebno pa je prednaročilo v času od 15. do 21. aprila 1948 za rozine na odrezke

23 E, 23 Jgd in 23 Klk,
za suhe češplje pa na odrezke
16 Klk in 16 Klst

živilskih nakaznic 39. dodelitvene periode. Prednaročilo je mogoče pri vsakem trgovcu, ki za to odreže navedene odrezke in zaznamuje nakaznico s svojim žigom.

Na odrezke 24 Klk in 24 Klst živilskih nakaznic 39. dodelitvene periode pa dobimo 125 gramov kakava. Cena kakava za 125 gramov je 5.40 šilingov.

18. aprila spet poletni čas

Po odredbi zveznega ministrstva za notranje zadeve se prične poletni čas v nedeljo, dne 18. aprila t. l. ob 2. uri zjutraj. Ob tem času se premaknejo vse ure za eno uro naprej, to se pravi, od 2 na 3 ure.

RAZGLAS

Kmečka zveza za Slovensko Koroško sporoča, da od 24. aprila 1948 naprej lahko posreduje članom večje in manjše količine žganega apna. Za prevoz morajo preskrbeti sami. Prijave sprejema sekretariat Kmečke zveze v Celovcu.

so bili ko okovani z zlatom. Čedermac se je razgledoval po gozdovih, ki so bolj in bolj izgubljali listje, po poljih s strnišči, po pašnikih, po katerih so se leno premikale rjave liše pasočice živine.

Vas je čepela na položnem pobočju ob reki, obrnjena proti soncu. Slive, s koricami hiše, stisnjene v široko kopico; od daleč so delale vtis utrjenega mesta. Obkrožali so jo sadovnjaki in njive, ki so se raztezali prav do vode in še v breg do prvih melin in skal. Više v hribu je bil svet gol in pust brez grmovja in trave. Le visoko nad skalami, ki so visele, kakor da se bodo zdaj pa zdaj zrušile v dolino, so se raztezale senožeti in gozdovi.

Prednja stena župnišča, ki je stalo poleg cerkve sredi vasi, je bila do vrha prepletena z divjo trto. Jeseni jo je čudovito pobarvala; rdeče, ki se je rahlo prelivalo na zeleno. Čedermac je pozvonil, z dvorišča se je oglasil pasji lajež in drobne stopinje. Skozi špranjo vrat je pogledal obraz živahnega dekleta, ki se je v trenutku ves razžarel in nasmehnil.

»Ali so gospod doma?« »Da, prečastiti. Naj vstopijo. Marš! Kastor! Zakaj tako lajaš? Pes je obvohal novodošleca in mahal z repom. Župnik je hodil ob zidu sem pa tja in bral brevir. Ustavil se je, porinil naočnike na čelo in zastrmel nekaj trenutkov. Nato mu je z veseljem obratom in razprostrtimi rokami stopil naproti. Prijatelj sta se objela.

»Kaj vidim! Kaj vidim! Pa nič nisi sporočil. Nič nisi pisal.«

»Kaj bil v glavo mi kane, pa pridem. Ali je kaj narobe?«

»Nič, nič,« je hitel Sever zadovoljen in dobre volje. »Prav nasprotno. Saj sem

te čakal. Saj bi bil jaz prišel k tebi, a sem se bal.«

»Tako hudi pa nismo. Ljudi še ne žremo.«

»Malo manj, malo manj.«

Čedermac je ganil pristrčni sprejem. Sladko mu je stopilo v srce, počutil se je krepkejšega in mlajšega. Z nasmehom je gledal prijatelja. Koliko let se že nista videla? Postaral se je nekoliko, rahlo osivel, vid mu je malce opešal, a je še vedno svež. Z Morandinijem sta si bila prijatelja, res, a sta se ujemala bolj z razumom kot s srcem. Don Jeremija je samo mislil kot on, Sever je tudi čutil isto. Izobražen in preudaren, izkušen; imel je poseben dar, da je gledal v človeško dušo. Vzbuja mu je zaupanje, nihče tako; prav to ga je zdaj prignalo k njemu.

»Kaj le stojiva?« se je spomnil Sever. »Tu je prepih. Stopiva v izbo! Ali si že jen?«

»Počakaj!« ga je zadržal Čedermac. »Pojdiva najprej v cerkev! V cerkev bi rad pogledal.«

»Saj je še čas. Nekaj dni ostaneš pri meni, ne?«

»Kako? Nocoj to noč, nič več. Ali ne veš, da je že petek? Nekaj bi rad na samem govoril s teboj... čisto na samem...«

.....
Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Osobodilna fronta za Slovensko Koroško. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter; odgovorni urednik: Franc Ogris, vsi Celovec, Salmstraße 6, uprava: Celovec, Volkermarkt Straße 21. Dopolni se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschleissbach 272. Tiskar: Kärntner Volkswortung G. m. b. H., Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.
.....

FRANCE BEVK:

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

Gospod Martin ga ni nehal gledati. »Saj te bodo premestili, kamor želiš,« je slednjič zategnul. »Koga če ne tebe? Župnijo dobiš, župnik postaneš.«

Skubin je za hip pomolčal. Ali ni iz poslednjih besed zvenel rahel porog? Ustnice so se mu skrivile v nasmeh.

»Župnije ne dobim,« je stresnil z glavo. »Človeka vidijo le takrat, kadar ga potrebujejo,« mu je nehote ušlo z jezika.

Kakor da se je tega prestrašil, se je naglo ozrl v Čedermaca. Dva dolga trenutka sta se zrla v oči.

»Vsak dan si bil z njimi, ves njihov z dušo in telesom, a še jih ne poznaš,« se je Čedermac nenadoma zavedel iz strmenja. »Nikogar tako ne zaničujejo kot ovaduha in izdajalca. Saj je umljivo; preveč grdih zgledov so imeli v svoji zgodovini. Izrabijo ga, potem ga zavrnejo in se ga sramujejo... Tega nisi vedel. Vidiš, kako si še mlad! Zdaj visiš med dvema bregovima...«

Skubin je zastrmel v avtobus, ki je bil privozil po cesti in obstal pred njima. Ni opazil, da mu Čedermac ponuja roko. Bil mu je žal, da se je napotil v

Vrsnik, a ta trenutek bi se že ne hotel ločiti. Rad bi se vsaj malo opravičil in opral, prehudo mu je delo ponižanje.

»Ako dovolite, vas še pospremim. Do Kobarida.«

»Ne, hvala! Ni treba. In nočem.« Segla sta si v roke.

Ko je Čedermac pogledal skozi šipe, je Skubin še vedno stal na cesti in gledal za njim. Tedaj se mu je milo storilo. Saj morda ni slab, le tako strašansko vetrnjaški je in nerazumljiv. Pa se je znova zakrknul. Pomahal mu je z roko, več ni mogel storiti.

Avtobus je naglo vozil skozi dolino, mimo so bežale jesenske barve bregov. Čedermac jih je lovil z očmi. Razgovor s Skubinom ga je bil vznemiril in pomračil. Šele ko je izstopil, je čutil, da je to daleč za njim, vrnila se mu je vedrost. Do Severja je bilo še precej daleč, vendar ni iskal voza, krenil je peš po samotni cesti. Nebo se je bilo ujasnilo, le posamezni oblaki so kot samotni otočiči še viseli na modrinah. Jesenska priroda se je kopala v svetlobi, bregovi